

УДК 624.072.222

*С.А. Гудзь, к. т. н., асистент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
В.В. Дарієнко, к. т. н., доцент
Кіровоградський національний технічний університет*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ БОЛТОВИХ АНКЕРІВ У НЕРОЗРІЗНИХ СТАЛЕЗАЛІЗОБЕТОННИХ БАЛКАХ

Розглянуто особливості розрахунку потрібної кількості болтових анкерів для забезпечення сумісної роботи сталевих балок і залізобетонної плити у складі нерозрізних сталезалізобетонних балок.

Ключові слова: болтові анкери, нерозрізні сталезалізобетонні балки.

Вступ. Нерозрізні сталезалізобетонні балки, в яких сталеві балки об'єднано за допомогою болтових анкерів із залізобетонною плитою, завдяки своїм перевагам набувають дедалі більшого розповсюдження в практиці будівництва каркасних будівель виробничого і цивільного призначення в ролі конструкцій перекриття і ригелів поперечної рами, а також при будівництві мостів як прогонові будови. Болтові анкери рівномірно перерозподіляють зсувні зусилля по довжині балки, чим дозволяють запобігти крихкому руйнуванню. У розтягнутому бетоні на проміжній опорі анкери встановлюються для сприйняття поздовжнього зусилля в робочій арматурі залізобетонної плити.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Ефективність застосування сталезалізобетонних балок доведена в багатьох дослідженнях, наприклад [1 – 3], але увагу дослідників головним чином зосереджено на експериментальному оцінюванні ефективності конструкцій. Експериментальні дослідження несучої здатності гнучких анкерів наводяться в роботі [4]. Методи врахування перерозподілу зусиль у нерозрізних сталезалізобетонних балках і експериментально-теоретичні дослідження їх роботи розглядаються в працях [5, 6]. Особливості розрахунку цих конструкцій містяться в статті [7]. У вітчизняних нормах [8], що недавно набули чинності та ґрунтуються на європейських [9], наведено тільки загальні основи розрахунку конструкцій.

Виділення не розв'язаних раніше частин загальної проблеми. Виходячи з вищенаведеного, виокремлення й узагальнення особливостей методики розрахунку болтових анкерів у нерозрізних сталезалізобетонних балках є актуальним завданням, що потребує розв'язання.

Постановка завдання. Метою роботи є виявлення особливостей визначення зсувної сили у шві з'єднання нерозрізних сталезалізобетонних балок із болтовими анкерами.

Основний матеріал і результати. На поведінку сталезалізобетонної балки під навантаженням істотно впливає міцність і розподіл засобів з'єднання сталевої балки та залізобетонної плити. У граничному стані несучої здатності перевіряють, щоб між критичними перерізами була достатня кількість анкерів для сприйняття зсувної сили у шві з'єднання. Метод, на якому буде зосереджено далі увагу, допустимий для пластичних і компактних поперечних перерізів (клас 1 і 2 за класифікацією [9]) при застосуванні пластичних засобів з'єднання. При цьому розрізняють балки з повним і частковим анкеруванням.

При повному анкеруванні та пластичному розрахунку розрахункова поздовжня зсувна сила між точкою, в якій згинальний момент дорівнює нулю, і точкою, в якій діє максимальний згинальний момент у прольоті, отримується за допомогою меншого значення розрахункової несучої здатності сталевої балки та бетонного пояса за поздовжньою силою

$$V_{L1} = V_{L2} = N_{cf} = \min(N_{pl,a,Rd}; N_{cd} + N_{se}), \quad (1)$$

де N_{cf} – розрахункове значення поздовжньої стискної сили в бетонному поясі при повному анкеруванні; $N_{pl,a,Rd} = f_{yd} A_a$ – розрахункове значення несучої здатності сталевій балки за поздовжньою силою в пластичній стадії (тут f_{yd} – розрахунковий опір конструкційної сталі на розтяг за межею плинності; A_a – площа перерізу сталевій балки); $N_{cd} = f_{cd} b_{eff} h_c$ – розрахункове значення несучої здатності бетонного пояса за поздовжньою силою в пластичній стадії (тут f_{cd} – розрахунковий опір бетону на стиск; b_{eff} – робоча ширина залізобетонної плити; h_c – висота бетонного пояса); $N_{se} = f_{sd} A_{se}$ – розрахункове значення несучої здатності арматури за поздовжньою силою в пластичній стадії у прольоті (тут f_{sd} – розрахунковий опір арматурної сталі на стиск за межею плинності; A_{se} – площа перерізу стрижнів арматури в точці дії максимального згинального моменту в прольоті).

При повному анкеруванні розрахункова поздовжня зсувна сила V_{L3} між точкою, в якій згинальний момент дорівнює нулю, і найближчою проміжною опорою або жорстко затиснутою крайньою опорою визначається за формулою

$$V_{L3} = N_s, \quad (2)$$

де $N_s = f_{sd} A_s$ – розрахункове значення несучої здатності арматури за поздовжньою силою в пластичній стадії на проміжній або жорстко затиснутій крайній опорі (тут A_s – площа перерізу стрижнів арматури на проміжній або жорстко затиснутій крайній опорі).

Поздовжні зсувні сили можуть бути визначені з використанням планомірних пластичних переміщень. Анкери тоді розміщуються по довжині балки рівновіддалено. Розрахунок несучої здатності в такому разі проводиться за теорією часткового з'єднання. При цьому потрібно зауважити, що визначення зсувної сили за теорією часткового з'єднання допускається тільки в областях з додатним згинальним моментом. В областях із від'ємним згинальним моментом часткове анкерування недопустиме, тому в критичному перерізі на проміжній опорі нерозрізних балок потрібно прикладати повну поздовжню силу, яку, однак, можна зменшити залежно від розрахункового згинального моменту (рис. 1).

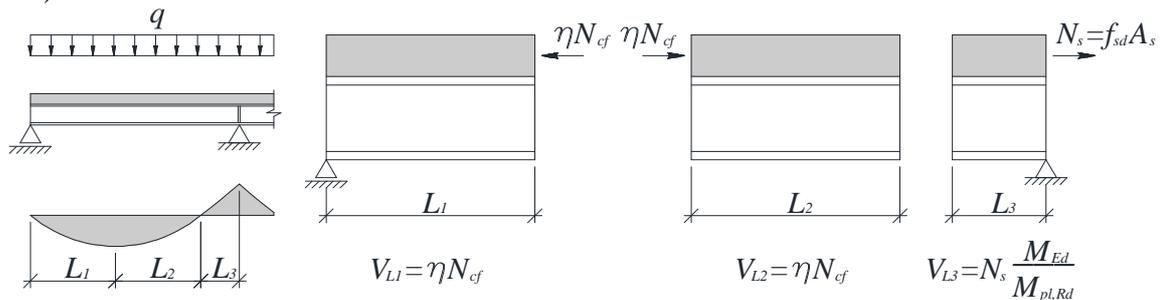

Рисунок 1 - Визначення зсувної сили у шві з'єднання при частковому анкеруванні

Для практичного розрахунку замість точної кривої часткового з'єднання застосовується наближена діаграма часткового з'єднання, що підвищує безпеку конструкції. Несуча здатність за згинальним моментом або поздовжня сила в бетонному поясі при частковому анкеруванні визначаються шляхом лінійної інтерполяції між відсутнім і повним анкеруванням (рис. 2).

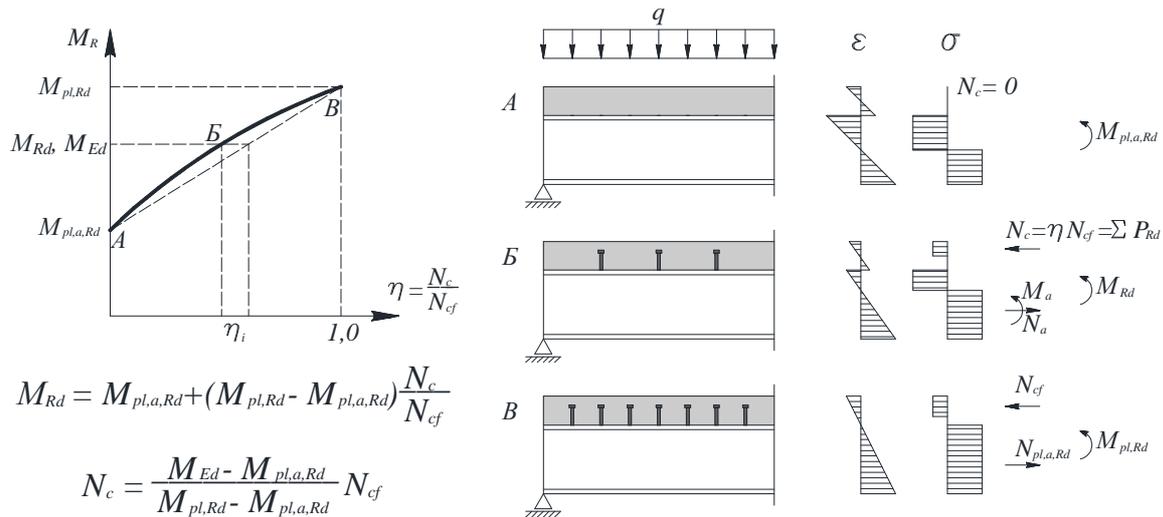

Рисунок 2 - Діаграма часткового з'єднання

У такому разі розрахункова поздовжня зсувна сила V_{L1} або V_{L2} при частковому анкеруванні визначається за формулою

$$V_{L1} = V_{L2} = N_c = \eta N_{cf}, \quad (3)$$

де N_c – розрахункове значення поздовжньої стискової сили в бетонному поясі при частковому анкеруванні; $\eta = \frac{M_{Ed} - M_{pl,a,Rd}}{M_{pl,Rd} - M_{pl,a,Rd}}$ – ступінь анкерування, котрий повинен бути

більшим від мінімального (тут M_{Ed} – розрахунковий згинальний момент у прольоті, який має визначатися з урахуванням перерозподілу зусиль [5, 7]; $M_{pl,a,Rd}$ – розрахункове значення несучої здатності сталеві балки за згинальним моментом у пластичній стадії; $M_{pl,Rd}$ – розрахункове значення несучої здатності сталезалізобетонної балки за згинальним моментом у пластичній стадії при повному анкеруванні у прольоті; при цьому повинна виконуватись умова $\frac{M_{pl,a,Rd}}{M_{pl,Rd}} \geq 0,4$).

Розрахункова поздовжня зсувна сила V_{L3} при частковому анкеруванні визначається за формулою, в якій значення розрахункового згинального моменту M_{Ed} та несучої здатності $M_{pl,Rd}$ беруться на проміжній або жорстко затиснутій крайній опорі,

$$V_{L3} = N_s \frac{M_{Ed}}{M_{pl,Rd}}. \quad (4)$$

У загальному випадку потрібна кількість анкерів між критичними перерізами визначається з урахуванням конструктивних вимог щодо кроку анкерів [8] за формулою

$$n = \frac{V_L}{P_{Rd}}, \quad (5)$$

де P_{Rd} – розрахункове значення несучої здатності одного анкера на зсув [9].

Висновки. Розглянуті питання підтверджують ефективність застосування болтових анкерів для забезпечення сумісної роботи сталевих балок і залізобетонної плити у нерозрізних сталезалізобетонних балках. Наведена методика розрахунку анкерів дозволяє раціонально та економічно вигідно розташовувати анкери по довжині балки.

Література

1. Клименко, Ф.Є. Характер розвитку деформацій у сталезалізобетонних балках, що працюють на згин / Ф.Є. Клименко, Ю.М. Фабрика, Р.А. Шпиг // Дороги і мости: збірник наукових праць. – Вип. 7, в 2-х т., т.1. – К.: ДерждорНДІ, 2007. – С. 230 – 237.

2. Шагин, А.Л. Экспериментальная оценка эффективности локального предварительного напряжения неразрезных сталежелезобетонных балок / А.Л. Шагин, М.Ю. Избаиш, Р.Н. Шемет // *Науковий вісник будівництва*. – Вип. 35. – Харків: ХДТУБА ХОТВ АБУ, 2006. – С. 106 – 114.
3. Шагин, А.Л. Оценка несущей способности двухпролетных сталежелезобетонных локально предварительно напряженных балок / А.Л. Шагин, М.Ю. Избаиш, Р.Н. Шемет // *Науковий вісник будівництва*. – Вип. 38. – Харків: ХДТУБА ХОТВ АБУ, 2006. – С. 81 – 89.
4. Семко, О.В. Експериментальні дослідження несучої здатності гнучких анкерів у сталезалізобетонних конструкціях / О.В. Семко // *Збірник наукових праць (галузеве машинобудування, будівництво)*. – Вип. 15. – Полтава: ПолтНТУ, 2005. – С. 66 – 72.
5. Семко, О.В. Методи врахування перерозподілу зусиль у нерозрізних сталезалізобетонних балках / О.В. Семко, С.А. Гудзь, В.В. Дарієнко // *Дороги і мости: збірник наукових праць*. – К.: ДерждорНДІ, 2008. – Вип. 9. – С. 234 – 241.
6. Семко, О.В. Експериментально-теоретичні дослідження нерозрізних сталезалізобетонних балок з гнучкими анкерами / О.В. Семко, С.А. Гудзь, В.В. Дарієнко // *Ресурсоекономні матеріали, конструкції, будівлі та споруди*. – Вип. 16. – Ч. 2. – Рівне: НУВГП, 2008. – С. 345 – 351.
7. Семко, О.В. Особливості розрахунку нерозрізних сталезалізобетонних балок із болтовими анкерами / О.В. Семко, С.А. Гудзь, В.В. Дарієнко // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*; № 664 «Теорія і практика будівництва». – Львів, 2010. – С. 208 – 215.
8. ДБН В.2.6-160:2010. Конструкції будинків і споруд. Сталезалізобетонні конструкції. Основні положення / Видання офіційне. – Чинні з 01.09.2011. – К.: Мінрегіонбуд України, 2010. – 55 с.
9. prEN 1994-1-1: Eurocode 4 - Design of composite steel and concrete structures – Part 1.1: General rules and rules for Buildings, 2004 – 127 p.

*С.А. Гудзь, к. т. н., асистент
Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка
В.В. Дариенко, к. т. н., доцент
Кировоградский национальный технический университет*

ОСОБЕННОСТИ РАСЧЕТА БОЛТОВЫХ АНКЕРОВ В НЕРАЗРЕЗНЫХ СТАЛЕЖЕЛЕЗОБЕТОННЫХ БАЛКАХ

Рассмотрены особенности расчета необходимого количества болтовых анкеров для обеспечения совместной работы стальных балок и железобетонной плиты в составе неразрезных сталежелезобетонных балок.

***Ключевые слова:** болтовые анкеры, неразрезные сталежелезобетонные балки.*

*S.A. Gudz, Ph.D., As.
Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk
V.V. Darienko, Ph.D., docent
Kirovograd National Technical University*

FEATURES OF CALCULATION BOLT ANCHORS IN CONTINUOUS COMPOSITE BEAMS

Features of calculation of necessary amount of bolt anchors examined for providing of joint work of steel beams and concrete slab in composition of continuous composite beams.

***Keywords:** bolt anchors, continuous composite beams.*

Надійшла до редакції 31.08.2012

© С.А. Гудзь, В.В. Дарієнко